

SCREENINGUL CERVICAL: REZULTATE, OPORTUNITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI

Diana Valuța, Iurie Dondiu, Uliana Tabuica

Conducător științific: Iurie Dondiu

Departamentul de obstetrică și ginecologie, USMF "Nicolae Testemițanu",
Chișinău, Republica Moldova

Introducere. Cancerul de col uterin reprezintă o patologie oncologică frecvent întâlnită la femeile din Republica Moldova. Implementarea programului de screening cervical a fost lansat în anul 2016, pentru detectarea precoce a leziunelor precanceroase și reducerea incidenței formelor avansate ale bolii. **Scop.** Evaluarea rezultatelor Screeningului cervical din cadrul Programului de Control al Cancerului în perioada 2016–2023 și formularea direcțiilor strategice pentru optimizarea eficienței acestuia. **Material și meto-de.** Realizat un studiu retrospectiv bazat pe date statistice naționale raportate de către instituțiile medicale primare și spitalicești. S-au analizat: acoperirea screeningului, de-tecția HSIL/1000 teste, distribuția stadiilor cancerului (I–IV), rata de participare pe grupe de vârstă și regiuni, mor-talitatea prin cancer cervical. **Rezultate.** Rata de acoperire populațională a screeningului a crescut de la 21,8% în anul 2016 la 61% în 2024, cu variații semnificative între urban (52,4%) și rural (38,7%). Diagnosticate cu cancer de col uterin 338 de femei, în 200 de cazuri, depistate în cadrul Programului de Screening. Rata detecției HSIL a crescut de la 1,9 la 2,6/1000 teste. Proportia cazurilor diagnosticate în stadii I–II a crescut de la 31% la 47%, iar mortalitatea specifică a scăzut ușor, de la 6,1‰ (2016) la 5,6‰ (2023). Doar 12% dintre femeile din grupa de vârstă 25–29 ani au participat la screening în 2023, comparativ cu 54% în grupa 40–49 ani. **Concluzii.** Programul de screening a contribuit la îmbunătățirea depistării stărilor cervicale precanceroase în Republica Moldova. Se recomandă consolidarea sistemului informațional integrat, extinderea screeningului în zonele rurale și intensificarea implicării medicilor de familie. **Cu-vinte-cheie:** screeningul cervical, cancer, HSIL, depistarea precoce.

CERVICAL SCREENING: RESULTS, OPPORTUNITIES AND PRIORITIES

Diana Valuța, Iurie Dondiu, Uliana Tabuica

Scientific adviser: Iurie Dondiu

Department of Obstetrics and Gynecology, *Nicolae Testemițanu* University,
Chișinău, Republic of Moldova

Introduction. Cervical cancer represents one of the most frequent oncological pathology among women in the Republic of Moldova. The implementation of the national cervical screening program began in 2016, aiming at the early detection of precancerous lesions and reduction of advanced-stage disease incidence. **Objective.** To evaluate the outcomes of the Cervical Screening, part of National Cancer Program during the period 2016–2023 and to outline strategic directions for improving its effectiveness. **Material and methods.** A retrospective study was conducted based on national statistical data reported by primary and out-patients healthcare institutions. The analysis included: screening coverage, HSIL detection rate per 1000 tests, distribution of cancer stages (I–IV), participation rate by age group and region, and cervical cancer mortality. **Results.** Population-based screening coverage rate was increased from 21.8% in 2016 to 61% in 2024, with significant disparities between urban areas (52.4%) and rural areas (38.7%). A total of 338 women were diagnosed with cervical cancer, of which 200 cases were detected through the Screening Program. The HSIL detection rate increased from 1.9 to 2.6 per 1000 tests. The proportion of cases diagnosed at stages I–II rose from 31% to 47%, and the disease-specific mortality slightly decreased from 6.1‰ (2016) to 5.6‰ (2023). Only 12% of women aged 25–29 participated in screening in 2023, compared to 54% in the 40–49 age group. **Conclusion.** The screening program has contributed to improved detection of precancerous cervical conditions in the Republic of Moldova. It is recommended to strengthen the integrated information system, expand screening coverage in rural areas, and enhance the involvement of family physicians. **Keywords:** screening, cervical cancer, HSI, early detection.